Anna Gabriel: “Els insults de la dreta catalana no m’han afectat. Hem vingut a molestar”

La diputada de la CUP Anna Gabriel (Sallent, 1975) s'ha convertit en una de les bèsties negres de la dreta independentista. El Món Convergent va demanar el seu cap després de la renúncia d'Artur Mas. A ella, però, no li tremola el pols: "Hem vingut a molestar". La tercera edició de les #BirresCrítiques va convidar Gabriel a una conversa informal i relaxada amb els periodistes, subscriptors i lectors de CRÍTIC. Anna Gabriel, que només va consumir mitja ampolla de la seva cervesa artesanal, va afrontar el repte. Mesurant, però, totes les seves paraules en un moment de tensió entre Junts pel Sí i la CUP. Gabriel no és nova en això: milita a la CUP des del 2002, molt abans que tingués projecció nacional, i en va ser regidora del 2003 al 2011 a Sallent.

Text: Marc Font i Sergi Picazo / Foto: Jordi Borràs

(conversa transcrita i resumida per Jordi Pascual)

SP: El teu avi era de la CNT i la teva mare del PSUC. Has crescut en un poble obrer com Sallent. Véns de la conca minera del Bages. Família de treballadors. Tu ara milites al sindicat llibertari CGT i a la CUP. Els teus orígens han determinat la teva militància política?

El meu avi era treballador d’una mina i va ser de la CNT, un sindicalista de base. Durant la Guerra Civil, com tants d’altres, va defensar la República. Una part dels meus orígens són allà, però probablement hi ha més en la meva àvia. Ella era una feminista que potser mai havia dit que ho era perquè no ho sabia. Era feminista per intuïció. En canvi, la meva mare va ser durant molts anys militant del PSUC. Ara ja és cupera tot i que amb les contradiccions que poden tenir persones de generacions anteriors. Com, per exemple, allò de seguir veient Felipe González com una gran figura.

MF: En una entrevista a la ‘Directa’ recordaves que el teu avi deia que el nacionalisme era una maniobra de la burgesia per dividir la classe obrera. L’hauries convençut de fer el pas a l’independentisme, com ha passat amb la teva mare?

El vaig conèixer de molt petita i no sóc capaç de dir si, com la meva mare, seria capaç de fer el pas. Recordo que sempre tractava el nacionalisme com un engany de la burgesia. Era un internacionalista convençut. Quan va morir, va escriure un testament que tenia poc de testament. No repartia béns, sinó que deia els desitjos que tenia. El va entregar a un notari que no era notari, el llavors alcalde del PSUC. Vés a saber què devia fer aquell home en rebre el testament del meu avi.

En l'escrit demanava llibertat, dignitat, igualtat… Ara bé, al final demanava la unitat de la classe obrera, la revolució i el triomf de l'internacionalisme. Com si fos la tasca d'un testament decidir això!

> "Avui dia, l'independentisme no es pot entendre com una maniobra de la burgesia"

SP: Tu acostumes a dir allò de: 'Sóc independentista i no nacionalista'. Com entens tu la relació entre l'independentisme i l'internacionalisme?

A la CUP sempre ho hem lligat. Som independentistes i com a internacionalistes ens solidaritzem amb la lluita de qualsevol poble per la seva llibertat. Avui dia, l'independentisme no es pot entendre com una maniobra de la burgesia; no vol dir que no hi hagi burgesia independentista, sinó que és pura democràcia.

MF: Dit així, sembla que qui no sigui independentista no pugui ser demòcrata.

Amb la realitat que vivim d'oligarquia dominant i una Unió Europea al servei dels poders, ser demòcrata és defensar la sobirania davant les amenaces.

> "Se'ns ha radiografiat d'una forma molt superior a altres partits. I nosaltres hem facilitat que el despullament fos televisat"

MF: Després del debat intern de la CUP pel pacte amb Junts pel Sí, sectors importants de la candidatura van fer autocrítica per evitar repetir la sensació de divisió dins l'organització. Passen unes quantes setmanes i torna un linxament intern entre militants pels pressupostos. Realment hi va haver autocrítica?

L'autocrítica és un valor dels espais d'esquerres. Sempre l'exercim, de vegades d'una forma molt insistent. És com entenem que hem de fer la política, aprenent dels errors. Discrepo que s'hagi dit que les coses les hem fet molt malament i que tot va ser un desastre. Hi ha coses positives que s'han de valorar. No sé si dir que és un exemple que en aquest procés hàgim mantingut el pols assembleari de la CUP, hàgim apostat per no canviar la forma transparent de prendre decisions i, malgrat tot, hàgim arribat a la investidura sense haver decidit fer-ho d'una altra manera. Ho valoro molt positivament perquè hauríem pogut pensar que no calia despullar-nos tant.

De debat intern sempre n'hi ha hagut. No existirà una esquerra independentista si no entenem que hi han de cabre diferents postures i formes de veure la realitat. En aquest moment no diria que hi ha un linxament intern. Avui, dins la CUP, hi ha diferents opinions sobre les qüestions polítiques que tenim al davant. Hem de veure si som capaços de mantenir-nos com ho hem fet fins ara. Mai se'ns havia mediatitzat tant. Hem deixat de ser aquells a qui la majoria de gent ni coneixia. El 2012, amb la primera legislatura, se'ns va començar a conèixer molt, però en fa quatre dies. Els que ja estàvem el 2003 ens passàvem la vida explicant què era ser regidora de la CUP. Hem passat de la marginalitat política en què com a molt es parlava de nosaltres si l'11 de setembre cremàvem alguna bandera al fet que tots els mitjans s'interessin per saber què és la CUP, la seva organització, com s'articula, què és el Consell Polític, de quin peu calça cada sector…

Se'ns ha radiografiat d'una forma molt superior a qualsevol altre espai polític. Hem facilitat que aquest despullament fos televisat. Tenint en compte que no som polítics professionals, no tenim nuclis de 'think tanks' ni som un producte de màrqueting, Déu ni do com ens hem preservat. No era

gens senzill sobreviure al context en les condicions polítiques que teníem.

> "Avui, dins la CUP, hi ha diferents opinions sobre les qüestions polítiques que tenim al davant"

SP: El Roger Palà ha fet aquesta setmana un article titulat 'Junts pel Sí, la CUP i la batalla dels pressupostos', en què diu que la propera batalla política del moviment independentista serà l'aprovació o no dels pressupostos de la Generalitat. S'han d'aprovar? Sí, no o ja ho veurem?

No s'hi pot respondre sí o no.

SP: O ja ho veurem.

Quin responsable polític diria sí o no a uns pressupostos? En cap país normal una formació política diria això ho aprovo o no.

SP: Poble Lliure ha emès un comunicat on diu que aquesta qüestió no ha d'encallar el procés de ruptura amb l'Estat. Creus que és una bona estratègia, abans de negociar i veure els pressupostos, insinuar que la CUP els hauria d'aprovar?

Una bona estratègia és pensar que el vector principal de la legislatura és trencar amb l'Estat espanyol. Si caminem cap a la ruptura, tots hem de ser prou àgils per no posar-nos obstacles. Des d'aquesta perspectiva, si la no-aprovació dels pressupostos pogués ser un obstacle, parlem-ne. La prèvia és, però, què hem vingut a fer en aquesta legislatura. No és com les que havíem conegut els darrers 35 anys en què hi havia eleccions, un pacte d'investidura o no, alternança de poder i es gestionava l'autonomia. En l'origen de les eleccions del 27 de setembre hi havia una idea que no hem d'oblidar perquè, si no, entrarem en la lògica d'una legislatura ordinària. Eren unes eleccions que naixien després de no deixar-nos celebrar una consulta i que vam intentar que fossin plebiscitàries en un exercici de superar les limitacions que posa l'Estat. No tots els partits van voler convertir-les en plebiscitàries. Els que vam decidir que ho fèiem vam arribar a un pacte contra natura des de molts punts de vista que en una legislatura ordinària mai s'hauria fet.

La situació ha de seguir sent excepcional en la mesura que no podem fer un debat dels pressupostos com si fóssim l'any 2003. No es poden analitzar de forma aïllada de tots els altres elements de la legislatura. Si avancem en aquest sentit i els pressupostos fan gestos desobedients, podem assistir a l'aprovació per part de la CUP. També ens podem trobar que no aprovem els pressupostos. És un escenari igual de plantejable que l'altre perquè els pressupostos no tenen vida pròpia, sinó que van vinculats a altres accions que nosaltres hem vingut a fer.

MF: Una resposta tan llarga per acabar dient "ja ho veurem".

Si respongués s'aprovaran o no, podríeu preguntar sobre la base de què, si s'han analitzat, quins números hi ha sobre la taula, si s'ha desobeït el FLA i el deute, si hi haurà més recursos per a polítiques públiques… Quedaria com una imbècil dient que hem decidit que sí o que no. Això encara no s'ha decidit i s'haurà de fer de forma col·lectiva. És important que les preguntes que ens fem siguin en clau d'excepcionalitat; si no, oblidarem quin era l'origen de tot plegat.

> "Algú va pensar que es tractava de tirar projectils contra una persona per desactivar la seva dèria contra Mas"

SP: L'Anna Gabriel s'ha convertit en una mena de bèstia negra de la dreta independentista. Et sents constantment sota la lupa?

Una vegada una periodista em va dir que no ens acabaven d'entendre. No entenia un espai polític com el nostre que defuig els lideratges, que té David Fernàndez com el líder més ben valorat i decideix que no es torni a presentar perquè això és el que havíem dit. No tot s'explica des de la versió d'aquesta periodista, però hi ha bona part d'això. Algú va pensar que es tractava de tirar projectils contra una persona per desactivar la seva dèria contra Mas. Després es va veure que era un plantejament de fons i no una mania. Era un raonament fonamentat que anava més enllà del posicionament d'una persona.

El grup parlamentari va començar amb set homes i tres dones. Per fer aparicions paritàries, les dones vam estar més sobreexposades. Ara hi ha més presència de diputades de la CUP. Sense altivesa, els insults de la dreta catalana no m'han afectat perquè hi comptàvem, perquè me'ls conec, perquè són els adversaris polítics, perquè he vingut a molestar, perquè no em faran tirar enrere, perquè "ladran, luego cabalgamos"…

SP: Gens?

Altra cosa és que ens hem de presentar des d'una perspectiva feminista perquè és impresentable que se'ns tracti com a objectes sexuals. No ha tingut afectació personal. El que hi havia a les xarxes i als mitjans no és el que hi havia al carrer. Mai m'han insultat ni m'han dit res de desagradable al carrer. Al contrari, hi ha gent que m'ha aixecat el puny, m'ha fet el gest de victòria… Un senyor a la rambla de Catalunya va parar amb el cotxe i em va dir que havia votat Ciutadans però… "ole tus huevos". M'he trobat molta gent que sabia reconèixer la coherència, mantenir el que havíem dit en campanya i la valentia. Les mostres d'afecte han sigut permanents i no només de gent cupera. Això m'ha ajudat que no hi hagi una afectació personal en negatiu. El dia que el meu entorn m'interpel·li en negatiu, faré una reflexió sobre què passa.

MF: El 2012, la CUP va decidir concórrer per primer cop a les eleccions al Parlament i vas fer un article en què qüestionaves la decisió. Vas acabar anant a les llistes de número 7. Hi havia gent que volia que anessis més amunt a la llista, però sembla que va haver-hi un veto contra tu d'una part de l'organització.

En la conformació d'una llista electoral d'un espai polític com la CUP hi ha diversitat d'opinions sobre quina seria la millor llista. Hi ha qui pensa que és millor que l'encapçali una dona, un independent o una persona militant de llarga trajectòria. No té més importància. No hem vingut a fer carrera política, tot i que, explicat així, sembla que som casta perquè el 2003 ja era regidora. Com us podeu imaginar, ser regidora de la CUP té poc a veure amb voler-se professionalitzar.

No visc malament haver anat de número 7 el 2012. Havia d'intentar fer-ho perfecte en aquesta posició. Ara m'han passat a número 2 i intentaré fer-ho perfecte també. Com ja no hi aniré més, ja s'ha acabat. Seguiré militant des d'un altre espai.

MF: Hi ha hagut algun canvi en els equilibris interns que permeti que ara vagis de número 2?

El 2012 era la primera vegada que anàvem a les eleccions. Ja no som la novetat política. Costa molt trobar dones que vulguin assumir determinada presència política. La gravetat de la campanya dels insults que comentàvem no és si t'afecta o no, sinó que va encaminada a dir a les dones que s'ho pensin abans de posar-se en primera línia política.

> “No li faríem cap favor a l’independentisme deixant-lo orfe de la CUP. Arribem a llocs on l’independentisme conservador no pot”

MF: Hi ha risc d’escissió a la CUP o l’assumpte és tancat després de l’acord que va permetre la investidura de Puigdemont?

Corrent Roig donava suport i ha marxat per l’acord. Hi ha gent que ha sigut molt crítica. L’espai polític que representa la CUP és necessari. No li faríem cap favor a l’independentisme deixant-lo orfe de la taca d’oli que volem seguir estenent. Podem arribar a molts llocs on l’independentisme conservador no pot.

SP: A la CUP existeix un relat per justificar el pacte amb Junts pel Sí com una decisió extraordinària, fruit d’un moment històric i per iniciar el procés de ruptura. Però... tu assumeixes que heu fet un pacte amb una part de la dreta catalana i que heu donat el Govern a Convergència?

Sí.

SP: Històricament, en processos d’alliberament nacional o d’independència, partits d’esquerres han fet pactes amb la dreta en el moment de la ruptura. Però... ha arribat aquest moment decisiu de pactar amb la dreta per fer la independència en 18 mesos?

Nosaltres volem que sigui el moment de ruptura i per això treballem. El pacte d’investidura només s’entén així. Durant la campanya vam dir, més enllà del no a Mas, que seríem l’accelerador del procés, que faríem irreversible la ruptura amb l’Estat… Enteníem que hi havia una majoria social favorable. Vam complir el que ens vam comprometre a fer. El procés no dependrà només de nosaltres ni de la dreta catalana que és al conglomerat de Junts pel Sí. Dependrà d’un carrer que està quietament relaxat. Els darrers tres mesos potser hem fet la sensació que la gent podia mirar les notícies per veure com avançaven les negociacions. La ruptura amb l’Estat seria més o menys a prop en funció del que s’hagués decidit en la taula de converses formada per un gruix molt petit de persones. La fortalesa és que hi hagi la majoria social activada.

SP: Allò dels 18 mesos, ara 16, t’ho creus?

Això és el full de ruta de Junts pel Sí. Malgrat que se’ns digui que imposem molt i no respectem el milió sis-centes mil persones que van donar suport a Junts pel Sí, el full de ruta que treballem és el seu. Són els seus terminis, les lleis que van identificar…

SP: T’ho creus o no?

No faig actes de fe. Sóc d’anar veient demostracions. Aquestes setmanes que hem estat donant-li moltes voltes a les tres lleis. O demostrem que això va de veritat o no hi ha res a fer. El full de ruta diu que en 30 dies es faran aquestes accions legislatives. Les aprovem ja o no es complirà. És una legislatura que té uns passos que s’han d’anar fent per donar compliment a allò que vam dir que faríem. Hi ha moltes coses que passaran: com reacciona l’Estat espanyol i l’economia, com se sent la gent del país d’aquí a alguns mesos…

Pel que deies del Govern de la dreta catalana, no hi havia alternativa. Ja ens agradaria que tinguéssim un front d’esquerres autodeterminista per haver investit una persona que no tingués res a veure amb retallades, privatitzacions i casos de corrupció. A l’altra banda de l’arc parlamentari tenim el Partit Popular, el PSC, Ciutadans i Catalunya Sí que es Pot.

MF: A Catalunya Sí que es Pot els vau enviar una carta molt maca la setmana passada…

Perquè no s'entenen determinades deslleialtats entre les esquerres. En un moment en què es pot produir un embat democràtic entre aquest poble i l'Estat espanyol, una força d'esquerres hauria de tenir molt clar en quina banda està. Vam llegir les declaracions del Jaume Bosch quan va dir que en aquesta legislatura el paper que havien vingut a fer era posar contra les cordes la CUP. De debò en aquesta legislatura el millor que pot aportar un espai polític com Catalunya Sí que es Pot és això? No hi ha objectius polítics prioritaris? No hem de posar contra les cordes tot allò que representa el Tribunal Constitucional i l'antidemocràcia del PP i de Ciutadans?

> "Posar moltes expectatives de canvi a les institucions pot ser perillós. Recorda la Transició i el PSUC"

MF: En altres entrevistes has reivindicat que com a CUP necessitaríeu un nou cicle de mobilitzacions i conflictivitat al carrer. Hi ha l'aposta institucionalista de la CUP en dues legislatures, els Comuns i gent de moviments socials que ha fet el pas a les institucions. Dieu que necessiteu el carrer, però no contribuïu a desmobilitzar-lo? La institucionalització pot ser un problema a la llarga?

La voluntat que el carrer sigui viu és una necessitat orgànica que té la CUP. Sempre que s'han aconseguit coses, és perquè ho hem demanat des de baix. L'anhel que la gent estigui organitzada i hi hagi conflictivitat, en el bon sentit, és positiu. Una part de l'explicació sobre la desmobilització potser està en la institucionalització però no tota. Altres organitzacions de la nova política tenen el discurs d'assaltar les institucions per fer el canvi des d'allà. Nosaltres sempre hem tingut un discurs molt diferent: una pota al carrer, una a la institució i el nostre àmbit principal és el municipalisme. Al Parlament som 10 persones, tres companys que ens ajuden en el dia a dia i prou. Posar moltes expectatives de canvi a les institucions pot ser perillós. Recorda la Transició, el PSUC i d'altres que van entrar en lògiques com aquesta. Nosaltres ho hem intentat evitar.

> "Un Govern d'esquerres reflectiria la pulsió majoritària a Catalunya. Però moltes vegades l'esquerra ha facilitat inexplicablement governs de dretes"

SP: Vaig escriure un article a CRÍTIC que plantejava l'opció d'un futur Govern català format per ERC, els Comuns i la CUP. Com veuries una aliança de Govern en un futur? Ho veus ciència-ficció? O un horitzó amb possibilitats reals?

Qualsevol persona que s'identifiqui amb posicionaments d'esquerra somia que les esquerres siguin hegemòniques i que això vagi més enllà de la representació institucional. Això reflectiria la pulsió majoritària d'aquest país, que històricament ha sigut netament d'esquerres. Però moltes vegades l'esquerra ha facilitat inexplicablement governs de dretes. Segur que hi ha situacions excepcionals que ho expliquen tot.

Anirem veient si la pulsió d'esquerres autodeterministes s'explica a través d'un artefacte electoral o amb un altre espai polític. Hi ha gent que encara vota el PSC com a antifranquista, el Felipe González. Hi ha molt vot de Ciutadans que no és de dretes. És gent que ha decidit que està farta de la corrupció, de les retallades, que ha vist com li tancaven el CAP del seu barri… És un vot de protesta que no s'ha parat a llegir quines són les propostes del partit en matèria econòmica. Tenim un país de treballadors que, per sort, encara conserva bastant bé la seva memòria històrica.

***

Resum de les preguntes dels assistents a l'acte:

Amb l'alliberament d'Arnaldo Otegi, l'esquerra independentista pot guanyar força al País Basc?

Alerta amb les expectatives que situem amb la sortida d'Otegi de la presó perquè al final és un militant més de l'esquerra 'abertzale'. La carrera de fons va molt més enllà d'allò que ell pugui fer. Tenen tres reptes principals gens senzills: la resolució del conflicte i els presos, la desmobilització per l'entrada a les institucions i un escenari electoral amb un PNB immobilista i l'ascens de Podem. Esperem que Otegi pugui ser un camí d'il·lusió que es converteixi, si cal, en una icona sense oblidar que és un més.

Pel que fa al feminisme, la CUP reprodueix dinàmiques patriarcals?

Com la CUP no és un ovni sinó que és formada per gent que viu en aquest sistema, evidentment té molta feina a fer i autoconsciència per adquirir. No totes posem el feminisme al centre de l'agenda política de la mateixa manera. L'esquerra independentista no resta indemne als efectes del patriarcat. Hem tingut debats interns complicats sobre si havíem d'instaurar quotes en llocs de representativitat i presa de decisions. No som exemple de res. Vam tenir un grup parlamentari amb set homes i tres dones. Hi havia gent que deia que havia coincidit perquè havíem tret un representant per cada circumscripció. Què pensaven que en trauríem 15?! No vam ser capaces de dotar-nos d'un sistema en què hi hagués dos caps de llista homes i dues dones. Encara hi ha poques alcaldesses i poques regidores que porten urbanisme i hisenda. Ara hem aplicat una metodologia a les assemblees per la qual es demana la participació prèviament per fer una urna d'homes i de dones. Així podem fer que hi hagi paritat en les intervencions. Això ho hem fet en aquests tres mesos. Abans podíem comptar amb els dits d'una mà les dones que parlaven en les assemblees nacionals.